

ДОДАТКИ

Додаток А

Повість Морі Огая «Віта сексуаліс»

(переклад Левицької Олени)

Пан Канаї Шідзука за професією філософ.

Професія філософа супроводжується написанням певних книг. Хоча пан Канаї і займається філософією, жодних книг він не пише. Закінчивши гуманітарний університет, він, здається, написав досить дивну дослідницьку роботу під назвою «Порівняння філософії еретиків та філософії Греції до часів Сократа». Після цього дослідження він нічого не писав.

Проте, робота є робота, тому пан Канаї читає лекції. Він очолює кафедру історії філософії, тому й читає лекції по сучасній історії філософії. За оцінкою студентів, в порівнянні з лекціями викладачів, які написали багато книг, лекції викладача Канаї цікавіші.

Його лекції базуються на чіткій структурі і часом охоплюють досить дивні теми. В такі моменти студенти отримують надзвичайне враження від його лекцій. Особливо, об'єднання понять на перший погляд непоєднаних, які не мають жодного зв'язку між собою. Проте, слухачі його лекцій одразу розуміють все. Наприклад, Шопенгауер викладав свої погляди, використовуючи інформацію з книг та газет, які він обговорював під час світських бесід. Пан Канаї, в свою чергу, все пояснює історією філософії. Під час серйозної лекції, він використовує для прикладу роман, який в цей час є популярним серед молоді, і всі студенти дуже дивуються від такого поєднання філософії з літературою.

Пан Канаї читає багато романів. Він не сприймає газети та журнали, лише белетристику. Проте, якщо б письменники дізналися, про що він думає під час прочитання їх книг, вони б мабуть обурилися. Він не вбачає в книгах твори мистецтва. Пан Канаї має величезні вимоги до мистецтва, тому будь-який роман підпадає під ці ретельні вимоги. Для пана Канаї є цікавим і незрозумілим, коли письменники описують свій психологічний стан. Тому коли автор має намір

описати щось трагічне і патетичне, пан Канаї відчуває крайні веселощі, коли ж автор пише про щось комічне, на противагу стає печальним.

Час від часу у пана Канаї також виникає бажання спробувати щось написати. Хоча він і читає лекції, він не думає описати власну систему філософії, тому не відчуває зацікавленості писати у цій сфері. Він думає спробувати написати сценарій або роман. Але так як він висуває дуже високі вимоги до творів мистецтва, то це не є легкою справою.

Тим часом у світ вийшов роман Натсуме Сосекі. Пан Канаї прочитав його з надзвичайним інтересом. І відчув, як у нього чешуться руки від бажання створити щось подібне. Проте, на противагу «Ваш покірний слуга кіт» пана Сосекі, з'явився роман «Я також ваш покірний слуга кіт». Також вийшов роман «Ваш покірний слуга собака». Пан Канаї, побачивши це, проти волі відчув огиду і вирішив нічого не писати.

В Японії з'явився натуралізм. Коли пан Канаї познайомився з роботами цього стилю, він особливо не відчув симпатій до нього. Проте, певний інтерес у нього виник, і він вирішив, що може дещо додати до ідеї натуралізму. Пан Канаї задумав дивну річ.

Кожного разу, коли він читав натуралістичний роман, він звертав увагу на те, що автор використовував кожен випадок життя героя, щоб описати його сексуальне бажання, а критики в один голос запевняли, що це і є справжнє життя. У той же час пан Канаї задавався питанням, чи було таке сприйняття вірним для життя, він підозрював, що, можливо, на відміну від іншої частини людського роду, він міг би бути байдужим до таких бажань, що він міг би мати екстраординарне природне відчуття життя, яке можна було б назвати *frigidity*. Особливо, коли він читав роман Золя «Жерміналь», в якому читач спостерігає за стосунками між чоловіком і жінкою в поселенні робітників шахт, що живуть в жахливих умовах і бідності. Пан Канаї розумів, що без ідеї, описаної автором, важко передати все жахіття життя, проте він гадав, що можна обійтися і без цього.

Незрозуміло, чому поети, письменники та й прості люди пишуть про секс і приділяють йому стільки уваги. Це питання стосується проблеми геніальності та стосунків – пояснює Ломброзо. Мобіус, в свою чергу, називає поетів і філософів душевно хворими людьми і фундаментально це доводить.

Правда, зовсім інша ситуація відбувалася в японському натуралізмі. Письменники докладали величезних зусиль, щоб писати у подібному руслі. Критики намагалися пояснити життя людей сексуальним бажанням. Всі розглядали людське існування крізь призму душевної хвороби, а також за допомогою лібідо та відтінку шкіри. Проте пан Канаї пішов значно глибше у своїх роздумах.

Він розмірковував так. Похіть зустрічається всюди. Мається на увазі випадки, коли робітник підглядає за жінками у банях, потім переслідує їх, нападає і гвалтує. У багатьох країнах це звична річ. У західних газетах цим випадкам приділяють два-три рядочки у кутку сторінки. Проте раптом по всій Японії такі випадки розрослися у величезну проблему. Це було пов'язано з таким популярним у країні натуралізмом. Похіть і натуралізм – це одне й те ж саме. Бути похитливим – розповсюджене дієслово. Інтернаціоналізм.

Пан Канаї змушений був засумніватися: а чи насправді люди навколо стають еротоманіаками, чи він сам ненормально холодний і нечуттєвий?

Одного дня пан Канаї під час лекції «Вступ до філософії Ієрусалиму» побачив у одного зі студентів маленьку книжечку, яку той приніс з собою. І коли лекція закінчилась, пан Канаї взяв у руки книжечку і запитав, що то воно є. Студент відповів:

– Я купив її, коли їздив у Нанкодо за довідником. Я ще не читав, тому, якщо хочете, вчителю, візьміть її, почитайте!

Пан Канаї взяв її додому, і, як тільки з'явилась вільна хвилинка, сів читати. Читаючи це естетичне дослідження, пан Канаї все більше і більше дивувався. Ось що там було написано. Це було дослідження мистецтва залищання. Це було дослідження спокуси. Робота, що описувала сексуальне бажання у мистецтві.

Картинки з сексуальними сценами, фото скульптур, перелік музичних творів з відповідною тематикою, сценарії романів – все було зібрано в одній маленькій книжечці.

Пан Канаї був вражений, проте одночасно він відчував симпатію до автора книжки. Він подумав: «Це ж геніально! Але чому ж маленьку книжечку не розширити і не відкрити людям новий погляд на їх сексуальні бажання?» Опираючись на цей посібник, можна за такою же схемою довести, що кожен інцидент у житті – прояв сексуального бажання. Можливо, можна продемонструвати, що сексуальне бажання проникає у всі куточки життя. Навіть релігію можна найбільш легко пояснити за допомогою бажання. Загальний спосіб звертатися до Христа – як до нареченого. Є багато черниць, яких вважають святими, але хіба хто-небудь колись виявив бажання дослідити їх лібідо з точки зору розбещеності? Серед людей, які демонструють любов і турботу, зустрічається безліч садистів і мазохістів. Якщо дивитись крізь призму бажання, лише лібідо є найголовнішим джерелом життєвої енергії. Принцип «*Cherchez la femme*» може бути застосований до кожного особистого і соціального аспекту життя. Пан Канаї відчув, що, якщо він спостерігатиме людське життя з цієї точки зору, він, ймовірно, не уникнув би ролі вічного соціального ізгоя.

Ось чому пан Канаї, відчуваючи страшенне бажання працювати, вирішив сісти за написання роботи в такому дивному напрямку. Він розглядав проблему таким чином: лібідо якнайбільше відкривається у житті людини після потрясінь, а значення його у цьому житті майже не описано у літературі. У мистецтві зустрічаються непристойні картини, таким чином порнографія існує в кожній країні. Є непристойні книги. Але це не та література, до якої кожен ставиться серйозно.

У великій царині поезії є багато поем, написаних про кохання. Але кохання, хоча й має тісні зв'язки з лібідо – це одне, а фізичне бажання – це зовсім інше. Існує безліч документів, таких як судові довідки або медичні. Але вони розглядають лібідо з аномальної сторони, як сексуальне збочення.

«Сповідь» Руссо сміливо і прямо описує всі аспекти сексуального бажання. Коли головний герой «Сповіді» у дитинстві забував вивчити урок, дочка священнослужителя лупцювала його по сідницях. Оскільки хлопчик знайшов побиття надзвичайно приємним, він навмисно вдавав, що не знає того, що він фактично знав, тому, відповідаючи дівчинці неправильно, він отримував від неї стусана. Руссо писав, що, коли дівчинка подорослішала, вона припинила бити його. Для героя той час був першим кроком до сексуального бажання, але в жодному разі не до першої любові. У книзі зустрічаються також інші описи сексуального бажання, яке відчував головний герой «Сповіді». Але так як книга Руссо була написана не для пояснення сексуального бажання, цікавість пана Канаї не була задовільнена.

Кажуть, що Казанова пав жертвою лібідо у своєму житті, і пан Канаї вважав його хорошою, правильною людиною. У мемуарах цього видатного чоловіка, у цьому величезному романі життя, у багатотомному виданні від початку до кінця фігурує лише одне бажання, і майже не зустрічається туманних описів кохання.

Проте, було б важко використовувати, наприклад, автобіографію Наполеона, як надійне джерело інформації для науково-дослідницької роботи. А все тому, що Наполеон відчував екстраординарну пристрасть до опису своєї персони. Так само не можна використовувати Родоський колосс або статую Будди у місті Нара як об'єкти дослідження людського тіла.

Пан Канаї не хотів йти шляхом попередників. Він задався питанням про те, що не зміг би залишити свого відбитку у мистецтві та серцях людей, якщо не спробує чогось написати. Буде точно правильним вибором, якщо він спробує описати історію лібідо. Проте, щоб бути повністю відвертим, він ніколи не задумувався про своє власне бажання, як воно народилося, а згодом розвинулось у нього. Хіба він не міг би досліджувати ті бажання і написати про них? Якби він записував їх ясно, в письмовій формі, то він міг би зрозуміти їх безпосередньо. Тоді він ймовірно знав би, чи дійсно його сексуальне життя нормальне. Звичайно, перед спробою написати, він не міг сказати, які результати він отримає. І таким чином він навіть не знав, чи буде це тим шедевром, який він міг би показати іншим.

Він думав, що у будь-якому разі може спробувати писати про це поступово, як тільки буде випадати вільна хвилинка.

Приблизно в цей же час він отримав поштою посилку з Німеччини. Зазвичай він замовляв книги. Цього разу серед публікацій були матеріали, присвячені дослідженням проблем сексуального виховання. Слово «сексуальний» не здавалося йому правильним. Слово «сексуальний» було пов'язане з сексом взагалі, а не безпосередньо з сексуальним бажанням. Ієрогліф, що позначає «секс» має різні значення. Пан Канаї подумав, що для перекладу назви дослідження японською мовою він повинен додати ще один ієрогліф – «бажання».

У будь-якому випадку, у царині освіти існувала проблема того, чи дійсно сексуальне виховання є необхідним, і чи взагалі можливо його вивчати? У дослідженні цього питання брали участь вчителі, священники, медики, і саме їх погляди висвітлювались у роботі, що потрапила до рук пана Канаї. Незважаючи на різні погляди учасників дискусії, вони всі відповідали «Так» на питання «Чи дійсно сексуальне виховання є можливим?» Один з дослідників вважав, що сексуальне виховання краще отримувати вдома. Інший стверджував, що це має бути зроблено в школі. У будь-якому випадку, виховувати потрібно. Звичайно, виховання потрібно починати після того, як діти досягли певного віку. Якраз перед шлюбом молодим людям показують певні види картин, традиція, яка має місце в Японії, але у дослідженні було запропоновано дещо ранній вік для сексуального виховання. Очікування шлюбної пори могло б призвести до певних проблем. Обговорення почалося з предмету розмноження нижчих істот і поступово розширилося до розмноження людського роду. Хоча дослідники почали дискусію з обговорення нижчих форм життя – просто з тичинки та маточки – та дійшли висновку про те, що воно подібне до людського відтворення, все ж таки згодом вирішили, що цей підхід є абсолютно неприйнятним для деталізованого пояснення сексуального життя людини.

Пан Канаї, прочитавши це дослідження, зхрестив на грудях руки і сильно задумався.

Наступного року його старший син закінчує середню школу. Припустимо, що пан Канаї має пояснити синові, що таке сексуальне життя. Який спосіб обрати? Він відчував, що це буде надзвичайно важкою справою. Нарешті він задався питанням, чи не міг би він вирішити проблему шляхом опису історії свого власного сексуального життя. Принаймні, він дізнався би, що з цього вийде, які результати він отримає. Що з цього вийде, якщо написати не для інших, не для публікації? Що з цього вийде, якщо написати для власного сина? Роздумуючи над цим, пан Канаї взяв у руки ручку.

Коли мені було шість

Ми жили в районі Чюоку у маленькому містечку, яким колись правили феодали. Так як у країні відмінили систему феодалного врядування і створили префектури, адміністрація переїхала в іншу провінцію, і наше містечко раптом перетворилося в самотнє відокремлене від усього місце.

Тато разом зі своїм начальником поїхали до Токіо. А мама, відчуваючи себе страшенно самотньою і покинутою, перед тим як віддати мене до школи, вирішила по-троху сама зі мною позайматися, тому кожного ранку ми з нею вивчали азбуку та каліграфію.

Ще у часи, коли мій батько служив у феодала, він жив у цьому невеличкому маєтку, обнесеному бетонним парканом з імпозантними воротами. Перед воротами була канава, на іншому березі якої знаходився склад.

Одного дня, після уроку, мама сіла за ткацький станок, а я вибіг з дому з криком «Я – гуляти!».

Ми жили в кварталі заможних родин, і хоча була весна, за огорожами не було видно ані верб, ані вишень. На парканах росли червоні камелії, а недалеко від складу з рисом можна було побачити світло-зелені бруньки апельсинових дерев каратачі.

Недалеко знаходився пустир. Серед розкиданих тут і там каменюк, квітнуть фіалки та конюшина.

Я почав зривати квіти конюшини. Через деякий час я згадав, як одного дня сусідський хлопчик зі сміхом говорив про те, що чоловікам не личить збирати квіти, і, згадавши це, я кинув свій букет. На щастя ніхто не помітив мого недостойного заняття. Я розсіяно поплентався далі. Стояв чудовий світлий день. Чувся звук маминого ткацького станка: «Гітон, гітон...»

Майже на окраїні пустира стояв невеличкий будиночок пана Охара. Сам пан Охара помер, а у будинку залишилась жити його вдова, жінка років сорока. Я раптом вирішив зайти до неї, і дійшовши до парадних воріт, прозковзнув всередину.

Я зняв сандалі і швиденько відчинив розсувні двері щьоджі, коли побачив вдову разом з незнайомою мені дівчиною. Вони з захопленням розглядали щось у книжці. Дівчина була одягнена у червоне кімоно і носила зачіску незаміжньої «Шімада». Хоча я і був лише маленьким хлопчиком, я враз зрозумів, що вона, напевно, приїхала з міста.

І вдова і дівчина страшенно здивувались, помітивши нарешті мене. У обох обличчя дуже почервоніли. Я тоді ще був дитиною, тому не зрозумівши їх стану, якось розгубився. Заглянувши у розкриту книгу, я побачив там незрозумілі, але прекрасні яскраві картинки.

– Пані! А що то у вас за книжечка? – Без краплі сорому запитав я, наближаючись до них.

Дівчина швиденько перевернула книжку обкладинкою догори, подивилась в обличчя вдови і засміялася. На обкладинці також була картинка, і, придивившись, я побачив що там намальоване жіноче обличчя.

Вдова взяла книжку в руки і відкрила її переді мною. Вказуючи пальцем на щось у книжці, вона промовила.

– Шізу! Як ти думаєш, що це тут зображено?

Дівчина, яка весь час сиділа поряд, просто вибухнула сміхом. Я покосився на малюнок, але побачив там якісь надзвичайно дивно переплетені між собою людські тіла. Я нічогосінько не зрозумів.

– Це чийсь ноги?

Тоді разом з дівчиною зареготала і вдова. Я зрозумів, що то були не ноги. Я відчув себе приниженим до глибини душі.

– Пані, я потім краще до Вас зайду, - і не чекаючи відповіді я попрямував до дверей.

Я не став потім морочити собі голову питанням, що ж вони там все ж таки розглядали, у тій книжці. Але їх слова та поведінка були надзвичайно дивними, тому я не відчув жодного задоволення від зустрічі та спілкування з ними. Але й спитати у мами пояснення цієї ситуації я побоявся.

Коли мені було сім

Мій батько приїхав додому з Токіо. А я почав відвідувати школу, побудовану на місці колишньої, тієї, що була створена відповідно ще під час феодального правління.

По дорозі до школи від нашого будинку, я повинен був пройти через хвіртку в західній частині наших воріт. Біля хвіртки зазвичай стояв старий років п'ятдесяти, що жив неподалік. Він був одружений і мав сина приблизно мого віку. Хлопчик завжди був одягнений у лахміття, дві довгі шмарклі завжди висіли з його носа. Кожен раз, коли я проходив повз, він клав палець до рота і витріщався на мене. Я ж проходив повз нього з почуттям огиди, але з високо піднятим підборіддям.

Одного разу, коли я, як завжди йшов через хвіртку, я не побачив того малого, який зазвичай стояв біля батька. Не те, щоб це сильно мене схвилювало, але в той момент я почув голос старого:

– Ах ти ж! Хіба я не попереджав тебе, що з цим не можна гратись?

Я аж заляк з переляку і витріщився в напрямі, звідки пролунав голос. Старий, сидячи зі схрещеними ногами, лагодив солом'яні сандалі. А наганяй був пов'язаний з тим, що його син спробував викрасти молоток для побиття соломи прямо з-перед носа батька. Схопивши молотка, хлопчик подивився в мою сторону. Старий теж глянув на мене. На його темному зморщеному обличчі особливо виділявся великий скрючений ніс і запалі щоки. Він мав вирячені очі з білими поцяткованими червоним і жовтим великими очними яблуками.

– Ось скажіть мені, маленький хазяїн, а чи знаєте ви, чим займаються ваші батьки темної ночі? Я так не думаю, адже ви – великий соня! – і він розсміявся.

Нічого не відповівши, я пронісся повз, неначе тікаючи від когось. А за моєю спиною все ще звучав огидний сміх старого та його сина.

Крокуючи далі, я все думав про зауваження старого. Я знав, що коли чоловік і жінка одружуються, вони заводять дітей. Але як само це відбувається, я не знаю. Слова старого, здавалося, мають якось це прояснити.

Але навіть незважаючи на те, що я хотів би розгадати той секрет, я не відчував великого бажання лежати без сну у темній кімнаті, чекаючи вдалого моменту поспостерігати за моєю мамою і батьком. Я відчував, що слова старого були профанацією, простим блюзнірством та насмішкою наді мною – простою малою дитиною. Я аж відчув ненависть до цього старого за його слова.

Ці думки прийшли до мене у той час, коли я проходив крізь хвіртку. Але коли ти молодий, то дуже легко сприймаєш нові факти і ситуації, тому я не міг продовжувати думати про це дуже довго. Коли я повернувся додому, я вже і думати забув про цей інцидент.

Коли мені було десять

У той час батько почав по-троху вчити мене англійської.

Час від часу мова йшла про те, що нам доведеться переїхати в Токію. У такі моменти я обертався в слух, проте мама нагадувала мені поки що нікому нічого не говорити. Якщо і коли ми все ж вирішили б їхати, все одно ми не могли би забрати з собою усе, тому нам довелося обирати ретельно, і саме тому мій батько часто зачинявся і щось майстрував у коморі. У ній ми зазвичай зберігали рис, а над ним на полицках стояли якісь довгасті скрині та інші незрозумілі речі. Коли хто-небудь приходив до нас у гості і кликав батька, він одразу кидав те, чим займався у коморі і виходив до гостей.

Одного разу я не втримався і запитав у мами, чого це ми робимо такий великий секрет з того, що хочемо переїхати у Токію. Хочете знати, чому це було неправильно говорити нікому про нашу переїзду в Токію, я запитав маму про це. Вона відповіла мені, що багато людей мріють про переїзд до столиці, тому не потрібно зайвий раз привертати їхню увагу.

Одного разу, коли батька не було вдома, я зайшов до комори. Раптом я побачив, що кришка однієї скрині була відкинута. У ній зберігалися різні речі ... Серед них я побачив книгу. Я взяв її до рук і відкрив. У книзі були надруковані прекрасні яскраві картинки. Чоловіки і жінки на цих малюнках знаходились в досить дивних позиціях. Я второпав, що це була книга такого ж змісту, як і та, яку я бачив у будинку пані Охара, проте тоді я був набагато молодший. Наразі мій досвід значно виріс, тому тепер я міг зрозуміти все набагато краще, ніж тоді. Кажуть, що Мікеланджело використовував складні, але сміливі символи у своїх фресках, але на цих японських малюнках люди дость сильно відрізнялись від тих, якими були насправді, а ще й ці незрозумілі пози, тому не дивно, що маленький хлопчик не зміг одразу відрізнити руку від ноги. Однак цього разу я з легкістю зрозумів, де – руки, а де – ноги. Так ось той секрет, який я намагався відкрити раніше!

Зачарований, я переводив погляд з однієї картинки на іншу. Але, маю зазначити, що у той час я не розумів, що такий вид людської поведінки не має

жодного стосунку до людських бажань. Шопенгауер стверджує, що жодна свідомо людина не хоче мати дитину; ніхто не бажає розмножувати свій вид свідомо. Тому природа вирішила, що розмноження має йти поруч із задоволенням, яке втілюється у людському бажанні. Це задоволення та бажання – лише трюк, приманка, яку розробила природа для того, щоб змусити людей розмножуватися ... Я й гадки не мав, що поведінка людей на цих малюнках – лише приманка природи. Тому я любив дивитися на ці картинки знову і знову просто тому, що знайшов щось новеньке, те, чого я раніше не знав і не бачив. Від задоволення, що я знайшов в відкривати щось я не знав раніше. Це було просто Neugierde (цікавість - нім). Нічого, крім Wissbegierde (бажання вчитись – нім). Я дивився на ці малюнки очима, які повністю відрізнялися від очей тієї молоді дівчини у домі пані Охара.

І чим більше я на них дивився, тим більше не розумів, у чому справа. Одна частина тіла була намальована з явним перебільшенням. Коли я був молодшим, то було цілком природнім для мене думати, що ця частина тіла - також нога, коли насправді так не було. Малюнки подібного змісту, звичайно, існують у будь-якій країні, але лише в Японії можна побачити таку жахливу пропорцію цієї частини тіла. Так малювали художники *укійое* нашої країни. Стародавні грецькі художники, зображуючи фігуру бога, збільшували лоб, а нижню частину обличчя робили меншою. Тому що хотіли підкреслити брови, які вважалися місцем знаходження душі. А нижню частину обличчя – рот, зуби, верхню і нижню щелепи, тобто, те, що використовує людина для перемелення їжі – зображували малою, оскільки ці ділянки вважалися нищими частинами тіла ... Крім того, греки підкреслювали груди порівняно більше, аніж живіт., по тій самій причині. Адже функція дихання набагато відповідальніша, ніж їжа і питво. Крім того, стародавні греки вважали, що груди, або, висловлюючись точніше, серце, не несе функції циркуляції крові, але покликане стимулювати дух. З тієї ж причини, по якій греки зображували розширений лоб і груди, японські художники *укійое* збільшували іншу певну частину тіла. Проте мені це було досить важко зрозуміти.

... Я навіть одного разу підглянув за якимсь чолов'ягою, що якраз мочився на дорозі. У нашому містечку тоді ще не існувало громадських туалетів, тому я

зміг без проблем все роздивитися. Те, що я побачив, виявилось невеликим за розміром, тому, я дійшов висновку, що малюнки у книзі були помилковими. Мені здалося, що я зробив чудове відкриття!

Це було одне з перших спостережень, які я зробив про реальний світ, побачивши ці дивні малюнки. Ще одне відкриття відбудеться прямо зараз, хоча мені і важко про це писати, але, заради істини, я змушу себе це зробити. Я ніколи не бачив на власні очі ту саму частину тіла у жінки. У ті дні ще не було громадських лазень у нашому містечку. Коли я приймав ванну у себе вдома або навіть у будинку родичів, я був єдиним в оголеному вигляді, а той, хто мені постійно допомагав митися завжди носив кімоно. А вздовж доріг жінки ніколи не мочилися. Так що я був вельми зацікавлений тим питанням.

У школі дівчата вчилися у спеціальних класах, і ми не могли навіть гратися разом. Якщо хлопчик обмовився кількома словами з дівчинкою, його друзі відразу висміювали його. Таким чином виходило, що подруг у нас не було. Звичайно, у мене серед родичів були маленькі дівчатка. І хоча ми і зустрічалися на щорічних фестивалях, вони з'являлися в своїх кращих святкових кімоно з макіяжем на обличчі, а потім поверталися додому. Серед них не було жодної дівчини, з якою я відчував би себе невимушено.

Проте, за нашим будинком жила одна родина дуже низького рангу. У них була дочка мого віку. Її звали Кацу. Іноді вона приходила до нас додому. Кацу завжди носила зачіску метеликом молодих дівчат. Вона мала біле кругле обличчя. Кацу була м'якою, ніжною людиною. Мені і зараз шкода, що я обрав її об'єктом свого експерименту.

Це трапилось на початку літа, якраз після сезону дощів. Моя мама, як завжди займалась ткацтвом. Це був спекотний та дрімотний полуденний час. Старенька, яка допомагала мамі по господарству лягла відпочити, і лише звук маминого ткацького верстату звучав у нашому тихому будинку.

Я прив'язав мотузку до хвоста бабки і запускав її у політ у тихому дворі нашого будинку. Раптом я почув пронизливий спів цикади, що заховалась десь на покритих яскравими червоними квітками вітках індійського бузку *сарусубері*. Я

подивився вгору, але цикада була занадто високо, щоб дотягнутися до неї. Саме тоді і завітала Кацу. Її родина також прилягла подрімати, тому вона занудьгувала і вийшла на двір.

- Давай гратися! – вигукнула вона, побачивши мене. В найкоротший час я розробив свій план.

- Добре! Давай стрибати з веранди!

З цими словами я зкинув солом'яні сандалі і піднявся на ганок. Кацу піднялась слідом за мною, враз знявши свої сандалі з червоними ремінцями на шкіряній підшві. Перший раз я зістрибнув босоніж у мох нашого саду. Так само зробила і Кацу. Я знову піднявся на веранду, одночасно піднімаючи ззаду своє кімоно:

- Я не зможу добре стрибнути, якщо не зроблю так. Кімоно заважатиме! – загорлав я і зробив енергійний ривок вниз. Глянувши на Кацу, я побачив, що вона в нерішучості.

- Ну давай! Стрибай вже!

Якийсь час вона ще сумнівалася, адже була безневинною ніжною дівчинкою, проте, нарешті, підбрала своє кімоно і стрибнула. Широко розплющивши очі, я дивився на неї, але не побачив нічого, окрім двох білих ніг, що сходились до купи і плавно переходили у білий живіт. Я був дуже розчарований.

Восени того ж року

Наша провінція відносилась до тих, де танець під час фестивалю *Бон* був дуже популярним. Коли за місячним календарем наближалось *Свято Ліхтариків*, пройшов слух про те, що цього року фестиваль проводити заборонять. Але губернатор нашої префектури народився в іншому районі. Він вважав поганою політикою протистояти нашим звичаям, тому і дозволив проводити фестиваль.

Центр містечка знаходився в якихось двох-трьох кварталах від нашого будинку. Платформу для танцю звели як завжди у центрі, тому ввечері можна було чути музику, навіть не виходячи з будинку.

Коли я запитав маму, чи можу я подивитися танці, вона дозволила, проте я мав повернутися рано. Я застрибнув у солом'яні сандалі і вибіг надвір.

Я часто бував там. Коли я був меншим, мама брала мене з собою, щоб я міг побачити танці.

Вважалося, що лише простолюдини можуть брати участь у подібних громадських заходах, проте танцюристи ховали обличчя за хустками, тому і самураї також часто танцювали. Тут зустрічалися чоловіки, одягнені у жіночий одяг. І навпаки: були жінки, одягнені у чоловічий. Ті, хто не носив хустки, вдягали паперові маски, звані *хякуманако* (*hyaku manako* 百眼 "one hundred eyes")..

У Європі карнавали проводяться в січні, але хоча час святкування і відрізняється, людські істоти цілком природно винайшли ті ж самі види урочистостей скрізь по світу. У Європі також існують спеціальні танці під час збору врожаю, але, я думаю, тоді маски не носять.

... Поки я спостерігав за танцем, я випадково підслухав розмову кількох танцюристів. Мабуть, ті двоє були знайомі між собою.

- Ти вчора був в Атогаяма, чи не так?
- А чого це раптом ти цікавишся?
- Я? Да просто кажуть, що тебе там бачили!

І поки вони сперечалися, ще один танцюрист поруч з ними процідив:

- А якщо ви завітаєте туди рано-вранці, то зможете знайти багато цікавого, що знаходиться позаду!

Усі троє просто вибухнули реготом. А у мене з'явилося відчуття, ніби я торкнувся чогось брудного. Я перестав дивитися на танець і повернувся додому.

Мені виповнилось одинадцять

... У жовтні того року я почав навчатись в приватній школі в районі Ідзака, Хонго, де вивчав німецьку мову. Мій батько послав мене туди, адже він хотів, щоб в майбутньому я займався видобутком корисних копалин. Район Мукоджіма, де жила моя родина, був занадто далеко, щоб їздити в школу, так що мій батько поселив мене в будинок свого старого друга, професора Адзума, який жив у Огавачьо Канда. Звідти я пішов до школи.

Професор Адзума нещодавно повернувся з Заходу, він звичайно дбав про своє здоров'я, але не зважаючи на те, що він звик їсти м'ясо, в ньому відчувалась певна екстравагантність. Іноді він дозволяв собі трохи випити. Коли він повертався зі школи, о десятій або одинадцятій годині вечора, займався перекладами або чимось іншим, після чого дозволяв собі трохи розслабитись. Дружина професора була жінкою з характером. Сьогодні я думаю, що в ті часи в будинках високопоставлених чиновників, сімейне життя було влаштоване таким чином, як у домі професора.

Мій батько поселив мене в гарне місце. Коли я жив у професора, я не піддавався жодним тілесним спокусам. Якщо напружитись, можу згадати лише наступну сцену. Мій стіл був в кімнаті, між вітальнею і кухнею. Темнішало, і покоївка ще не засвітила лампу. Я встав і пішов на кухню. Там наймит говорив з покоївкою. Річ йшла про таке: «Жіноча «техніка» може бути використана в будь-який час. Вона працює незалежно від серця. Чоловіча «техніка» іноді працює, а іноді ні. Якщо чоловік думає про кохання, його «техніка» стрибає вперед, але якщо чоловік нудьгує, його «техніка» позбавлена сил». Вуха покоївки у процесі слухання цього всього червоніли. Відчувши огиду, я повернувся в свою кімнату.

Шкільні класи були не надто складними.

Мій батько вчив мене англійської, використовуючи словник Адлера. Словник складається з двох томів: німецько-англійський та англо-німецький. Коли мені було нудно, я обирав якийсь вираз, наприклад, *membre* та знаходив його німецький відповідник (*Zeugungslied*) або вираз (*puenda*) та

відповідник у німецькій мові (Scham) і використовував їх у повсякденному житті. Тим не менше, ці слова я знаходив не просто для забави, вони викликали у мене певну цікавість, адже вони були замаскованими словами, які просто так не використовуються.

Таким же чином, я згадав слово Furz, що відповідало англійському fart (випустити газу). Одного разу наш вчитель з хімії пояснив і показав, як виходить сірководень. Тоді він запитав, чи ми знаємо, що входить до складу цього газу. Один зі студентів сказав: faule Eier. Запах був дуже схожий на запах тухлих яєць. Учитель запитав наступне. Я встав і крикнув:

- Furze! Срач! Лайно!
- Was? Bitte, Noch Einmal! Що? Повторіть ще раз, будь ласка!
- Furz! Срач! Лайно!

Учитель, нарешті, зрозумів, що я сказав, його обличчя почервоніло, але він ввічливо пояснив, що такі слова учні не повинні використовувати.

Школа мала власний гуртожиток. Я заглядав туди після школи. Ось де я вперше почув про «чоловіче кохання». Друг в моєму класі, молодий хлопець на ім'я Кагенокоджі в той день їхав до школи, він був об'єктом нерозділеного кохання мешканців гуртожитку. Кагенокоджі був досить сильним в науці, також це був симпатичний хлопчик з круглим червоними щоками. Про те, що слово «хлопчик» використовується для визначення об'єкта чоловічої ласки, було для мене абсолютним відкриттям. Студент, який запросив мене після школи, поставився до мене як до «хлопчик». Протягом перших двох-трьох зустрічей, він підсідав до мене та починав говорити зі мною. Пригощав мене фасольками, які ми тоді називали «конфетті», і солодкою смаженою картоплею, з помпезною назвою «мармеладки». Це з самого початку видалося мені надто нав'язливим, але я думав, що не можу дозволити собі грубість по відношенню до старшого колеги, і намагався якось миритися з цими зустрічами. Незабаром він почав потискувати мою руку. Потім він потер мою щоку. Це було нестерпно. Я не мав задатків Urning. (гомосексуалізму). Я не хотів більше заходити до цього

хлопця, але обставини наразі не дозволяли мені сказати «ні». Одного разу, коли я прийшов до його кімнати у гуртожитку, я побачив, що його ліжко розстелене. Він поведився більш наполегливо, ніж зазвичай. Кров ударила йому у голову та обличчя почервоніло. Нарешті він сказав мені:

- Йди до мене на хвилинку.
- Я не хочу!
- Не кажи цього. Йди до мене!

Він взяв мене за руку. Чим більше він наполягав, тим менше мені це подобалось і я починав боятися.

- Я не хочу! Я йду додому!

Раптом я почув чоловічий голос з сусідньої кімнати:

- Він, що, не хоче?
- Не хоче, - відповів мій візаві.
- То я допоможу тобі! – Хтось вийшов у коридор із сусідньої кімнати. Він відкрив розсувні двері, та зайшов до нас. Це був неотесаний хлопчик, з яким з самого початку я не хотів мати нічого спільного. Мій товариш виявився лицеміром.
- Якщо хтось не слухає старших колег – ми навчимо його, як треба діяти. Притисни його ковдрою.

Враз вони виконали це. Ковдра була на моєму обличчі. Я щосили намагався звільнитися. Мене притисли згори. Мабуть, звуки бійки можна було легко почути, адже до кімнати увійшли двоє–троє студентів. Я почув крики: «Стійте! Припиніть це!» Тиск послабився. Нарешті, мені вдалося вибігти з кімнати. В останній момент я зміг схопити свою сумку та чорнила, що було досить розумно з мого боку. Після цього я не ходив більше до гуртожитку.

У ті часи, кожної суботи я відвідував своїх батьків у районі Мукоджіма, я ночував у них та повертався до будинку професора у неділю ввечері. Мій батько став офіційним нижчим представником міністерства. Я розповів йому

про те, що трапилось у гуртожитку. Я був певен, що він здивується, але він не здивувався:

- Так, такі люди бувають. Ти маєш бути обережним.

Мені виповнилося тринадцять

Минулого року моя мама переїхала до нас у столицю.

На початку цього року, я перестав вивчати німецьку та вступив до Токійської школи англійської мови. Однією з причин було те, що Міністерство освіти внесло деякі зміни до системи освіти, другою причиною стало те, що я звернувся до тата з проханням вивчати філософію. Я думав, що цей короткий період, коли я вивчав німецьку, після переїзду до Токіо був абсолютно безглуздим, але через деякий час, я зрозумів, що німецька мова є дуже корисною.

Я почав жити у гуртожитку. Там було багато студентів шістнадцяти–сімнадцяти років, але більшість були двадцятирічними. Майже усі носили штани «хакама» та шкарпетки темно-синього кольору. Якщо хтось носив кімоно з не закатаними рукавами, його вважали невдахою...

У мене був друг на прізвище Ванігучі. Він бу більшим серцеїдом, ніж будь-хто з нас і здавався спеціалістом з приваблювання жінок. Та все-таки, він не був звичайним любителем флірту. Звичайні серцеїди полювали на жіночі серця. Навіть якщо Ванігучі й спробував б, то не мав би успіху, бо він дивився на жінок, як на пил при дорозі. Вони були для нього не більше ніж засобом для вдоволення своїх бажань. І він користувався кожною нагодою, щоб їх задовольнити.

І допоки він не насичувався, його спокійні пронизливі очі роздивлялися у пошуках жінок так само, як змія виглядає жабу, для того, щоб напасти. Він враз прораховував ті випадки, коли йому могли відповісти взаємністю. Тож, незважаючи на його зовнішню непривабливість, жінок йому не бракувало ніколи. Своє ставлення він пояснював тим, що жінку легко купити грошима, тож йому не потрібна її любов.

Ванігучі пошивав у дурні не лише жінок. Він кепкував з усього і кожного. Для нього не існувало нічого святого. Тоді батько часто провідував мене у гуртожитку. Коли він привітався з Ванігучі та попрохав його попіклуватися про мене, «бо я ще дитина», Ванігучі відповів просто «Так,

так» і більше ніяк не відреагував на це прохання. Потім він довго кепкував з мого батька: «Добре вчись! Слухайся пана Ванігучі та інших старших! Як щось не зрозумієш – скажи про це, і попроси їх зробити ласку пояснити тобі, що вони мали на увазі та чому ти маєш зробити те чи інше. Зараз я маю йти. Чекаю тебе у суботу, приїжджай». Ха-ха-ха!!

Після того випадку Ванігучі називав мого батька не інакше як «Приїжджай»: «Може, до тебе сьогодні приїде твій Приїжджай? І я знову отримаю вафлі з бобовою пастою!» Він ніколи не зважав на синівські почуття інших людей абощо. «Твій батько спав з твоєю матінкою, і вони зробили тебе! Ха-ха-ха-ха!» Він був не кращим від того старого з префектури, де ми жили раніше.

У класі Ванігучі вчився посередньо. Один з учителів, німець, зробив так, що студенти, що не могли відповісти на його запитання, були змушені стояти біля дошки. Одного разу Ванігучі не зміг відповісти на питання, і вчитель наказав йому стати у дошки. Притулившись до неї, Ванігучі зробив абсолютно байдужий вигляд. Дошка із гуркотом впала. Вчитель дуже розсердився. Врешті він поговорив із шкільним управляючим і Ванігучі покарали відстороненням від уроків на деякий час. Проте після того випадку вчитель уникав Ванігучі.

Через те, що сам учитель боявся Ванігучі, в нього не було жодного однокласника, який би також не боявся його. Ванігучі ніколи не пропонував мені своє покровительство, проте до нашої кімнати ніхто не заходив, і я залишався неушкодженим. Коли б Ванігучі не їхав, він казав мені: «Якщо виявиться, що мене немає – стережися, бо якийсь недоумок може прийти та почати винюхувати чужі справи».

І я остерігався. Оскільки наш гуртожиток був великою будівлею, поділеною на кімнати, він мав два виходи. І якщо недруг насувався справа, я був готовий тікати ліворуч. Якщо ворог був зліва, я втікав у правий бік. Але оскільки я все ще не відчував безпеку, я тайно виніс кинжал з нашого будинку у Мукоджіма і носив його захованим у кімоно.

У лютому погожі дні ненадовго подовжилися. Кожного дня по закінченню занять я біг на майданчик – повеселитися з Хенмі. Коли інші учні побачили, як ми тренували боротьбу сумо на купі піску, вони почали дразнити нас, говорячи, що ми схожі на собачат. «Дивіться-но» – покрикували вони, – Чорниш та Білявий погризлися! Гей, Білявий, захищайся!»

Хоча ми з Хенмі розважалися таким чином, нам не було про що поговорити. Я продовжував читати випадкові книги, позичені у бібліотеці, та жив, наначе дитина у країні фантазій. Хенмі ж за межами класу був шибайголовою, і книг не читав. Якщо нам траплялося грати удвох, це обмежувалося лише сумо.

Та одного особливо зимного дня дещо сталося. Ми з Хенмі пішли на майданчик та бігали наввипередки, щоб зігрітися. Коли я повернувся до кімнати, то побачив кількох однокласників, які щось обговорювали з Ванігучі. Це було під час перекусу між обідом та вечерею. Зазвичай перекус складався з сушених бобів або солодкої печеної картоплі, на які усі студенти скидувалися грошима та за невеликі чайові посиляли за ними шкільну прислугу.

Цього разу все було інакше. Хлопці вирішили зробити дещо незвичайне, наприклад, приготувати «мекураджіру» – «суп всліпу». Кожен з учасників мав вийти окремо, купити щось та повернутися і покласти це до спільного казана, а потім з'їсти те, що вийшло з усіх інгредієнтів. Один зі студентів подивився в мою сторону та спитав:

- Як щодо Канаї?»

Скоса подивившись на мене, Ванігучі промовив:

- Це вам не солоденьку картопельку купувати. Маленьким хлопчикам краще в цьому не брати участь.

Я дивився в інший бік та зробив вигляд, ніби не чую. Певний час вони обговорювали, кого брати, а кого ні, а потім пішли.

Я добре знав характер Ванігучі. Авторитетів він не визнавав. Він ніколи ні з ким не погоджувався. Допоки ці пункти залишалися недоторканими, все було гаразд. Але оскільки нічого святого для нього не існувало, часом інші були змушені страждати через це. У ці дні я відчув, який він жорстокий та відразливий. Гадаю, сильним фактором впливу на формування моєї точки зору з приводу його характеру стала його освіченість у китайській літературі, так само як копія трактату «Канпіші» на його столі. Коли я думаю про характер Ванігучі зараз, розумію, що мої думки щодо його холонокровності були далекі від істини. Він був попросту циніком. Пізніше, коли я читав «Цинізм» Теодора Вішера, постійно згадував про Ванігучі. Слово «цинік» походить від грецького «κυον», що означає «собака». Існує слово «кенгаку» – «собача наука», та мені більше до смаку варіант «кентекі» – «собакоподібний».

Так само як собаці подобається рити носом бруд, собакоподібна людина не заспокоїться, поки не заплямить усіх навколо. Ось чому для таких людей не існує нічого святого. А оскільки людині даровано багато сокровенних речей, йому, в свою чергу, надано ряд слабкостей. А я не можу протистояти собакоподібній людині.

Ванігучі завжди знав, як зробити боляче іншим. Як результат, він нічого не знав про чужий біль. Це було витоком його жорстокості. Коли сильна людина бачить слабшу за себе, вона здається їй сміхотворною. А коли людина здається сміхотворною, водночас вона викликає інтерес. Вочевидь, собакоподібним людям властива гостра зацікавленість у чужому болю.

Сидіти насамоті у стані подиву та спостегігати, як інші збираються гуртом, готують їжу та обідають було б для мене дуже болісно. Знаючи, як я почуваюся, а частково задля власної розваги, Ванігучі не запросив мене приєднатися до них.

Я думав, чи не піти мені геть, поки вони їстимуть. Та такий крок означав би визнання власної поразки. Дозволяти їм продовжувати їсти,

поступитися та піти з власної кімнати було б вбивчим вчинком. А якщо б я сидів і просто ковтав слину, вони б потім насміхалися з мене. Тож я вийшов і повернувся з вафлями з бобовою пастою, які купив за десять тисяч. У той час на десять тисяч можна було наповнити вафлями цілу сумку. Я кинув сумку під стіл, включив лампу та почав читати книжку.

Тим часом учасники змови поверталися. Вони облили маслом вугілля, щоб запалити вогонь. Один пішов до їдальні за казанком, інший – щоб вкрасти трохи соєвого соусу. Хтось накришив куплений ними сухий боніто.

Суп почав закипати. Один за одним куплені продукти додавалися у казанок. Кожного разу, як щось вкидалося, чувся смішок. Хтось сказав:

- Вже готово.

Інший вигукнув:

- Іще ні!

Почалася бійка паличками. У якості випивки вони купили трохи джину, який у той час продавався у крамничці іноземних товарів. Він був у чорній пляшці квадратної форми, що нагадувала плечі сердитої людини. Мабуть, джин був низької якості, бо я чув, як хтось обмовився про дешеву ціну. Раз по раз вони наче ненароком поглядали в мою сторону. Із байдужим виглядом я продовжував витягати вафлі, одну за одною з сумки під столом, та їв.

Поступово джин почав впливати на усіх. Кров вдарила їм у голову. Теми розмов змінилися. На цій вечірці були присутні і «красунчики» і «ботани». «Красунчик» Міяура звернувся до «ботана» Хенмі:

- Агов, Хенмі, такий-сякий! Якщо ти подивишся униз на своє потаємне місце, тобі буде так само приємно, як і мені, коли я ухоплюся за мерехтливу червону тканину нижньої спіднички під твоїм кімоно, га?

Я думав, що Хенмі розізлиться, проте він, навпаки, відповів цілком серйозно:

- Ну, іноді мені дійсно приємно дивитися, думаючи, що те, що виходить з цього потаємного місця, сповнене пристрасті.

- Ха-ха-ха! Коли я схилию до такого жінку, я беру її за руку. А що в такому випадку робити з хлопцем?
- Так само. Я беру його за руку. Ось так... – Він узяв Міяура за руку і надавив пальцем на долонь красунчика. Хенмі пояснив, що коли хлопець погоджується, він не відпускає палець, а якщо не дає згоди – то навпаки.

Хтось підбив Хенмі на спів. Він затягнув:

- Диявол просунув свою дупу крізь щілину у хмарах та голосно-голосно пернув...

Хтось почав співати жваву народну пісню. Дехто почав декламувати вірш. Ще один почав імітувати вступну мелодію з Піп-шоу. Інший корчив гримаси. Тим часом, казан та пляшка спорожніли. Один з красунчиків сказав, що знайшов дещо цікаве, зовсім неподалік звідси. Інший зауважив, що в такому випадку, на це слід піти подивитися. Він сказав, що до цього він утримувався від вилазки через те, що до закриття воріт гуртожитку залишалось п'ять хвилин, але зараз є ще цілих п'ятнадцять хвилин, часу достатньо. Як тільки вони вийдуть, усе буде гаразд, і вони зможуть повернутися наступного дня з письмовими пояснювальними, підписаними їх опікунами. Хлопці підсумували, що можна йти, оскільки такі пояснювальні із печатками від опікунів в них вже є.

Уся вечірка шумно закінчилася. З усіма пішов і Ванігучі. Все ще читаючи книгу та втомившись від поїдання вафель з бобовою пастою, я почув кроки на сходах. Птах, який звик дослухатися до звука рушниці, ніколи не підпустить мисливця близько до себе. Задмухнувши лампу, я відкрив вікно, заліз на дах і тихенько причинив вікно. Чи то від роси, чи то від морозу, плитка була ковзкою і мокрою. Зачаївшись у тіні, я легенько взявся за ручку кинжала у моєму кімоно.

Усі хвіртки у гуртожитку були зачинені, світло пробивалося лише крізь розсувні ширми вікна шкільного служки. Кроки почулися у моїй кімнаті. Здавалося, хтось ходив по ній туди-назад.

- Мені здалося, його лампа світилася ще зовсім нещодавно. Цікаво, куди він подівся?

Це був голос Хенмі. Я зачаїв подих. Трохи потому я почув як з моєї кімнати вийшли, і кроки почулися по сходах.

На щастя, того разу кинжал мені не знадобився.

Мені виповнилося дев'ятнадцять

В липні я випустився з університету. Якщо офіційно судити про вік, то люди казали, що дуже рідко буває, коли удвадцять років можна стати бакалавром. А мені насправді і двадцяти то не було. Іншими словами, я випустився з університету, ще не пізнавши жінку. І такими були тільки ми втрюх з друзями – Коджіма, та Кога. До того ж, якщо взяти Коджіма, який, доречі, ще й був старший за мене, то дійсно жінки він зовсім не знав.

Та прощальна вечірка була нам послана наудачу. Тоді вона проходила в ресторатації Мацуген в районі Уено. Саме туди професори університету запросили всіх випускників. На вечірці було надзвичайно багато гейш з міст Сукія та Добо, а *sake* лилося рікою. Це була перша вечірка, на якій я побачив справжніх гейш на власні очі.

Навіть зараз, щоразу коли студенти випускаються, то влаштовують прощальні вечори. Проте, в даний час, якщо порівняти з минулим, то змінилися такі особливості вечірки, як запрошення гостей та гейш.

Зараз, коли стаєш бакалавром, то до вас і не те щоб виказують гарне ставлення і не те щоб якимось зневажають. В ті ж часи, якщо говорити про мене, то гейші і за людину нас не сприймали.

Вечір тієї вечірки в Мацуген залишив чіткі спогади в моїй уяві. Перед стінною нішею вистроїлися в різних місцях викладачі, а випускники один за одним підходили взяти чарки з *sake*. Серед професорів були і такі, що немовби навмисно підійшли перед випускниками, і сидячи схрестивши ноги, розмовляли. Місця були зайняті в суматошному безладі. Тільки-но я недбало присів, як з лівої сторони мені прямо до носу піднесли чарку:

- Ти! – Це був голос гейші.
- Будеш пити?

Я потягнувся взяти чарку. В цей момент рука гейші, що тримала чарку відскочила.

- Та ж не ти!

Щоб мене ще більш насварити і образити, вона ледь-ледь поглянула на мене, і протягнула чарку пану, що сидів правіше від мене. Це був не жарт. І вона не прикидалась, що шуткує. А пан, що був праворуч – то був якийсь викладач. Гейша ж в свою чергу повернулася до мене мало не спиною і завела розмову з цим самим сусідом праворуч. Моїм очам залишилося тільки споглядати малюнок на шифоновому *хаорі* вчителя. Викладач нарешті помітивши, прийняв чарку. І скільки б я не намагався робити недбалий вигляд, все ж не робив спроб відставити в сторону взяту на людях чарку. І раптом в голові промайнула неочікувана думка відсалютувати малюнку на *хаорі*.

Я перебував у тому моментному пробудженні. Це так само, як наче до цього часу я перебував в самому центрі водовороту хвиль, і раптом мені вдалося вибратися на берег і тепер я міг милуватися шумом хвиль здалеку. Напевне для всіх гостей вечірки мої очі дивним чином сяяли.

Один професор, який в класі завжди ходив з суворим виразом обличчя зараз сміявся, вилискуючись від радощів. Одна з гейш говорила захопленому випускнику, що сидів одразу біля мене:

- Моє ім'я Боору, спробуй тільки-но забути! – промовляла вона це срібним голоском. Вона підвелася зі свого місця і, напівжартома танцюючи, почала всім пропонувати випивку. Я на це не дивився. Вона ж роздавала і знову брала до рук келихи. То немовби злітала перед келихом у танці. Врешті решт *шямісен* перестав грати, і гейша спантеличено втекла. Гейша, що нещодавно мене насварила, виглядала як схвильована старша сестра, вона голосно кричала та носилася в хвилюванні.
- Зліва від мене через двох-трьох чоловік сидів Коджіма. Він мав недбалий вигляд. Моє ж ставлення до мого просвітління зовсім не змінилося. На вечірці була ще одна гейша. Вона мало струнке, пластичне тіло, і була гарна на вроду. Її краєчки очей були надзвичайними і дійсно видатними, складалося враження, що дивишся на богиню Весту з європейських картин. Вона привернула мою увагу ще одразу після того, як були винесені перші

столи, та обрані перші напої. Оскільки подружки кликали її Койку, це ім'я закарбувалося в моїй підсвідомості. Ця гейша Койку безперервно намагалася заговорити з Коджіма. Коджіма в свою чергу дуже незацікавлено відповідав. Мимоволі, до моїх вух долинала їхня розмова:

- Чого б тобі найбільш хотілося?
- Я люблю мандарини.

Не дивно, що саме такою була відповідь цього імпозантного і величавого двадцятирічного хлопця. І скільки б я не шукав – серед усіх присутніх на цьому прощальному вечорі точно не було жодного такого величавого хлопця.

- Он як?! – промовила Койку ніжним голосом, і підвелася зі свого місця.

Я, відчуваючи інтерес, продовжував слідкувати за ходом розвитку цієї події.

Через деякий час Койку принесла доволі велику чашу і поставила її перед Коджіма. В ній були мандаринки.

До закінчення вечірки Коджіма їв їх. Койку ж спочатку ретельно їх очищала, а потім милувалася як одна за одною в прекрасні вуста Коджіма потрапляють мандаринові дольки.

Я ж, заради самої ж Койку, молився, аби Коджіма їв чим більше і чим повільніше.

Пізніше я дізнався, що Койку була першою красунею на весь район Шітая. А Коджіма забажав від цієї красуні лише мандаринок. Зараз Койку була дружиною видатного політика якоїсь відомої партії.

Мені виповнилося двадцять

Мої приятелі-бакалаври з часом почали підшукувати роботу, і багато хто від'їжджав в різні регіони вчителювати. Оскільки ж я мав гарний рейтинг серед випускників, то мені випала можливість поїхати закордон на стажування за бюджетні кошти. Проте я все ніяк не міг на це зважитись, то ж батько вже переймаючись, дав своє добро і благословив мене на цю авантюру. Зазвичай я спокійно лежав у своїй маленькій квартирці, читаючи книгу. Я майже нікуди не ходив розважатися.

Кога в свою чергу став радником держслужбовця, одружився і жив з нею у селі, звідки і їздив на роботу. Коджіма ще раніше цього став офісним працівником якоїсь осакської компанії, і полишив Токіо.

Ось що мені сказав Кога, коли ми зустрілися з ним у районі Шінбаші.

- Здається, я стаю підкаблучником. Недивно, правда? – Це прозвучало несоромно. Порівняно з Коджіма, Кога був тим, хто слідує тенденціям часу та положенню в суспільстві. І безперечно, з нашого союзу трьох, саме Кога був самим безневинним. Як би я не старався, все ж не міг подумати, що це може бути дивним.

Наді мною також нависло питання сватання. Згідно з думкою матері, для мене було б краще обзавестися дружиною, незважаючи на те, що я мав їхати в довгу заграничну подорож. Батько з цим не сперечався. Тож мати почала мені радити одружитися, але я дав невизначену відповідь. Вона не розуміла моїх думок і вагань. І навіть якщо я мав протиріччя, все ж я не хотів це проговорювати. Спробувавши їй пояснити, я зрозумів, що це важко висловити. А мати мене наполегливо випитувала. Одного дня вона мене загнала в куток своїми запитаннями і я був змушений сказати наступне.

У випадку одруження хіба ж життя стане простішим? Якщо оженитися на тій кого не любиш, то будеш бідкатися. Але впринципі можна змиритися з тим, любиш ти чи ні свою пару. Проте, якщо ж жінка отримає в супруги нелюбимого, то певно вона більше буде страждати. І хоча ці речі протирічуть шануванню і боргу перед батьками, що виховали тебе, все ж мені важко уявити, щоб жінка,

побачивши мою зовнішність, сказала, що я їй подобаюсь. Бути впевненим в своєму знанні – це велике щастя, але не можна бути впевненим, що побачивши мене, вона зможе мене терпіти. І воно не варте того, щоб тебе терпіли. З цької точки зору не виключена відмова. Якщо таке станеться, то що ж буде з моєю душею, серцем? Це не означає, що я мав би замкнутися в собі, оскільки до цього часу багато хто вже намагався доторкнутися до струн моєї душі, тож я не був настільки скромним для того щоб закритися від всіх. Тож, якби мені прийшлося складати іспит на твердість духу, я не думаю, що мавби стовідсотково його завалити. Проте, якщо поглянути на звичаї весілля то оглядини зовнішності мають бути, а от оглядин душі – немає. Тож коли чуєш, що тільки через ці оглядини зовнішності відбувається сватання, з абсолютною впевненістю можна сказати, що з таким успіхом оглядини робити взагалі не потрібно. Адже жінки не говорять про свої вподобання. Якщо дивитися з цієї точки зору, то з вибору «подобається, неподобається» жінка скаже, що подоається. Адже батьки дівчини виступають продавцями, а з іншої сторони залишається роль купця. Донька приймає на себе роль товару. Навіть якщо це перевести в римські закони, то це те ж саме, що бути рабом, невільником, а такий не може сперечатися і щось вирішувати. В мене ж немає бажання придбати собі гарну іграшку.

Саме таким чином як спробував роз'яснити матері свою точку зору так, щоб вона могла зрозуміти мене. Мати була дуже невдоволена, що я сказав сприводу того, що дух мій не програє, а от зовнішність багато в чому недосконала. «Для матері її дитина – найкраща!» – обурено з нестримним пихтінням говорила вона. Від цього і мені стало не пособі і дуже соромно. Потім, для того щоб чоловік обрав жінку, і жінка обрала чоловіка, не так вже і потрібно сватання з оглядинами мати не хотіла признавати. І з материнського белькотіння можна було вивести той зміст, що зводився до рівноправ'я між чоловіком і жінкою. Давним давно одна міська дівчина відмовила після оглядин одному нареченому. Одна ж самурайська дочка сподівалася стати нареченою вигаданому ідеалу духу хлопця, проте побачивши обличчя нареченого, сказала, що не може вчинити так і бути з ним. І хоча цей звичай притаманний тільки в Японії, все ж важко сказати чи на добро він чи на зло.

Проте, коли ми послушали батьківську історію, то дізналися що в європейських країнах було й таке, що король нагороджував своїх підданих нареченими з сусідніх країн або інших місцевостей. Тож, як говорив батько, не дивлячись на те, що це відбувалося на заході, все ж так як і в Японії про шлюб домовлялися. Послухавши це, я по можливості відмовився від коментарю західних звичаїв, в той час як матір взявши за приклад цю західну історію постійно до мене приставала, тим самим змушувала мене розгубитися.

Зі своєї сторони я також мав багато чого сказати, але якщо б відважився сперечатися, то це могло б погано скінчитися, тож я покинув цей задум.

Через деякий час після нашої розмови, до нашого дому прийшов знайомий батька лікар Аннака, і запропонував мені до розгляду молоду дівчину з гарного аристократичного роду. Дівчина жила в домі одного місцевого художника у районі Банмачі. І навідатися до неї можна було в будь-який час. Мати і сама взялася мене вмовляти.

Я якось сховався подивитися на неї і вона мені сподобалась. Це було дуже потішно. Я не думав навіть її побачити, цю дівчину, а вийшло, що в мене відбулися такі собі оглядини. Можливо це і не суттєво, але після цього випадку я впевнився, що ще не знаю, яку наречену хотів би собі мати.

Наступна подія сталася три місяці потому, проте все ще було холодно. Я у супроводі пана Аннаки навідався в будинок у Банмачі. Це був темний будинок, як з обвішаних декорацій театру. Хозяїн провів нас в невелику кімнату розміром у вісім *татамі*, яка нагадувала гостинну кімнату. З однієї сторони мене сів пан Аннака, з іншої була жаровня і ми тихенько спілкувалися, поки господар дому не вийшов до нас. Йому було років п'ятдесят, і він був досить щиро налаштований. Ми говорили про картини. Через деякий час в кімнату ввійшла його дружина у супроводі дівчини.

Подружжя запропонувало вести розмову, припиваючи *sake*, проте я сказав, що не п'ю. Господар запитав, що в такому випадку я хотів би скуштувати і чекав з нетерпінням на мою відповідь. Я сказав, що буду гречану кашу.

До цього моменту дівчина сиділа тихенько ліворуч від матері, поклавши чинно руки собі на коліна. В неї було пухкеньке округле обличчя, а кутики її очей трохи підіймалися угору. Вона не опускала голови, сиділа прямо і геть зовсім не мала зніяковілого вигляду. І вираз обличчя в неї не був соромязливим. А почувши моє замовлення з гречаною кашею, вона посміхнулася.

І я, замовивши цю кашу, сам собі всміхнувся, адже пригадав мандаринки Коджіма. Деякий час ми говорили про гречку. Хозяїн також їв гречку. Він казав, що одного разу захворівши, не міг їсти важкі цільні страви, тож цілий місяць їв гречану кашу. Поївши, я повертався додому. Батьки та дівчина проводжали мене до воріт. Дорогою додому пан Аннака вимушував мене дати визначену відповідь, та я нажаль нічого чіткого не зміг сказати. Це тому що я і сам точно не зрозумів. Я не знайшов цю дівчину надзвичайною красунею. Хоча вона була досить достойною. Переваг вона мала багато. Характер її я не встиг зрозуміти, проте в різних моментах вона не здавалася своенравною. Вона була слухняною. Тож я міг сказати, що хочу її отримати, та вже ж трохи і не хотів, вагався. Я абсолютно не те що спротивив її, ні.

Якби я мав судити про когось, хто до мене не має відношення, я одразу сказав, що вона мила дівчина. Проте, чомусь мені не хотілося з нею одружуватися. Хоча і дійсно достойна дівчина, та такі дівчата певно є і ще десь. Я весь час думав, чому ж воно мені так не лежить до серця? Так розмірковуючи, я подумав, можливо дівчина, яку я назвав би нареченою не існує. Тоді я подумав, чому люди вагаються, коли мають щось вирішувати? Можливо рушієм для вагального рішення має бути якесь сексуальне тяготіння, повштовх. Я подумав, що можливо мені саме цього і не вистачає. Пан Аннака, помітивши, що я чимось бентежусь, промовив, що він ще раз зайде до нас пізніше, і ми з ним розійшлися на наступній вулиці.

По поверненню додому мене чекала матір, і одразу почала розпитувати як все пройшло. Я відрізав її потуги до розпиту.

- Та все ж якою була дівчина?
- Ну як сказати. Вона зовнішністю вийшла гарна і статна, кутики очей трохи виходять догори. Я не розуміюся на одязі, та її кімоно в цілому було чорне, а

з внутрішньої сторони воротничок був украшений білою тканиною. На поясі в неї був кинджал, та все ж це їй личило.

Сказаний мною мимоволі опис дівчини, надзвичайно припав матері до душі. І навіть те, що я сказав про ніж, матері здалося багатообіцяючим. Тож потім вона з усердям мені радила обрати цю дівчину. Пан Аннака також рази зо 2, 3 приходив почути рішення. Проте я так і не зміг дати вирішальну відповідь.

Через деякий час ця дівчина стала дружиною одного чиновника тієї установи, де я працював, але менше ніж через рік померла від хвороби.

Мені виповнилось двадцять один

Нарешті було вирішено стосовно мого відрядження закордон. Правда наказу поки що не було. Мабуть, що все ж таки моя поїздка за кордон припаде на літо, це залежатиме від університету.

Моя мати дуже опікувалась тим, щоб мене оженили.

Кога вирішив, що мені не заважатиме знайомство із завідуючим серкетаріатом паном Мочідзукі. Він був зятем сенатора. Мене запросили у Шімою до Дайшіге, це і справді був найкращий спосіб подружитися. І я пішов. Ми запросили десь чотири гейші, потеревеніли з ними та й повернулись додому. Коштувало це недорого, приблизно тридцять чотири йени з кожного. Я ж займався перекладами для адміністрації, де працював Кога, а тому у мене завжди була копійка. Переклад юридичного документа коштував 3 йени за сторінку. А тому у мене завжди із собою було йєн 50 у кишені. Завжди, коли Мочідзукі ходив із нами, то добряче напивався. Кога ж казав:

- Та він просто тебе соромиться. Я ж йому кажу, щоб не соромився.

Після того Кога почав говорити з хазяйкою закладу, я ж не перебивав його, бо вже дуже мені хотілось подивитись, що буде робити гейша, це була свого роду Neugierde (цікавість).

Це було, здається, наприкінці січня. Був холодний вечір. І як завжди, ми утрьох, зібравши гарних молодесеньких гейш, про щось балакали. Тут зайшла хазяйка закладу. Мочідзукі почав незрозумілим голосом бурмотіти:

- Тітонько!

- Що таке? Ой, у тебе обличчя від жиру блищить. Витри його!

Хазяйка дала гарячу серветку офіціанці, щоб та витерла йому обличчя. І тут його обличчя враз стало гарним. А мені хоч три, хоч не три обличчя, все рівно кращим не стане, мабуть, тому хазяйка навіть і не переймалась через це, вона лише покликкала мене:

- Канаї, іди-но сюди.

Хазяйка встала, я також вийшов до коридору. Там мене чекала офіціантка, яка провела мене в окрему кімнату. На засипаній попелом жаровні *хібачі* стояв

чайник, у ньому було трохи теплої рідини, що залишилася на дні. Я вилив рідину у горнятко і випив її, коли розсувні двері за мною безшумно відчинилися, і до кімнати увійшла молода *оіран* у супроводі тітоньки *баншін*. *Оіран* виглядала так само, як ті дівчата, яких я бачив на сцені кабукі; у неї була складна зачіска, досить маленьке біле обличчя і довге з червоним візерунком кімоно.

Дівчина сіла переді мною. *Тітонька*, побачивши горнятко у моїх руках, запитала, чи я пив з нього. Коли я відповів, що пив, дві жінки з подивом подивилися одна на одну. Молода *оіран* сліпуче посміхнулася, її зуби засяяли білизною у світлі настільної лампи. *Тітонька* запитала мене, як смакував напій, на що я відповів, що було досить смачно. Жінки знову з подивом поглянули одна на одну, і зуби *оіран* вдруге сяйнули між червоних губ.

Я і донині не знаю, що тоді випив; мабуть, це був, ймовірно, певний вид ліків. Я щиро сподіваюся, що вони не були призначені для зовнішнього застосування.

Тітонька наказала молодій *оіран* готуватися до сну і допомагла їй, знімаючи прикраси з волосся і накидаючи халат їй на плечі. Потім вона повернулася до мене і попросила вийти в сусідню спальню.

Дивно, адже я виспався і не мав жодного бажання лягати в ліжко – про це я одразу і повідомив. Жінки з подивом переглянулись знову, і зуби *оіран* втретє виблиснули у світлі настільної лампи. *Тітонька* підійшла до мене і з дивовижною спритністю зняла з мене всю одягу. Вона повела мене в спальню в дуже м'якій формі, заспокоюючи, і це зовсім збило мене з пантелику, я зовсім не чинив їй жодного опору. Вона вклала мене в ліжко також дуже м'яко, як малу дитину, не даючи можливості сперечатися.

Важко мені це описувати. Ну, коротше кажучи, я думав, що не знімаючи кімоно можуть лише дивитися за хворим, а вийшло, що не тільки....

Обіцяю, що далі буду писати зрозуміліше, нічого не перекручуючи. Проте такий досвід у мене був вперше і востаннє.

Я зізнаюся. *Тітонька* насправді була дуже розумною. Однак, чинити їй опір було абсолютно неможливо. Те, що паралізувало мене і змусило втратити чоловічу силу однозначно було моїм сексуальним бажанням. Так ось воно яке, те, що

називається задоволенням своїх сексуальних бажань. Досягнення своєї любові просто означає те, щоб дістатися до цієї речі. Як смішно.

Коли я приїхав додому, двері були зачинені; всі спали в мертвій тиші ночі. Мати вийшла відразу, почувши стукіт у двері. Вона була явно спантеличена і зацікавлена моїм пізнім поверненням, але нічого не сказала.

Я ніколи не забуду, яким було її обличчя тієї ночі. Вичавивши з себе: «На добраніч!», я ліг спати. Коли я глянув на годинник, було вже 3:30 ранку.

Через декілька днів, моє занепокоєння заховалось у недрах свідомості. На щастя, нічого такого не трапилось.

Як потеплішало, я разом з Кога пішов подивитися гумористичні вистави. Поруч з нами був товстий дядько років п'ятидесяти, якого супроводжувала *oіran*. І ми разом з Кога мимоволі дивились на них.

Наказ на моє відрядження прийшов сьомого червня того ж року. Я мав їхати до Німеччини на стажування. Ось мені і знадобляться знання, отримані в Ікідзака. Двадцять четвертого серпня в Йокогама я сів на човен і вирушив у подорож неодружений.

Того вечора пан Канаї дописав до цього місця. Всі в домі тихо спали. За вікном йшов літній дощ. Було чути, як він крапав по водосточній трубі. На вулиці Нішікатамачі нікого не було, тому не чути було ані звуку парасолів, ані того, як хтось би чвакав по вулиці.

Пан Канаї задумався, склавши руки.

Згадав те, про що раніше писав. Згадав маленьку берлінську кав'ярню, яка розташована трохи на захід від вулиці Unter den Linden. Ця кав'ярня називається Café Krebs. Це місце, де збирались студенти з Японії, вони називали це місце Канія. Там була дуже гарна німкеня, яка ніколи не погоджувалась ідти з японцем, аж раптом сказала, що хоче піти з паном Канаї. Проте я не погодився. Вона так розлютилась, що розбила стакан *mélange*.

Також згадую своє помешкання у Karlstrasse. Племінниця хазяйки завжди увечері приходила до мене у тоненькому халатику, сідала поклавши на мене ноги і розмовляла зі мною хвилин по тридцять. «На мене внизу чекає тітка. Вона дозволила мені до тебе прийти, якщо лише поговорити. Можна, так? Ти не проти?», – говорила дівчина, а я відчував скрізь ковдру тепло її тіла. Тоді я згідно німецькому законодавству про зйом квартир заплатив за три місяці і втік. Також згадую я дім у Лейпцигу з червоними ліхтарями. Там була жінка з кучерявим світлим волоссям, яка прикрашала його золотим блиском, була одягнена у щось червоне, що ледве прикривало плечі та стегна. Вона почала залицятись до пана Канаї, він же закричав: «У мене захворювання легенів, а тому, хто до мене наблизиться – то і на нього перейде». Згадую також готель у Відні. Як розлютився чиновник, коли його зачепила за руку офіціантка. Згадую також кафе у München. Це місце, куди приходять багато японців. Там є жінка, яка завжди приходила з красивим бандитом. Всі японці завджи хвалили ту жінку. Одного вечора, якраз, коли у кафе були ті двоє, пан Канаї вийшов у туалет. Аж раптом він відчув, що хтось обійняв його за шию, відчув тонкі руки. Потім губи Канаї відчували гарячий поцілунок. У нього в руках опинилась візитівка. Коли пан Канаї придивився, то це опинилась саме та жінка. На візитці було написано: «11 годин 30 хвилин». Він вирішив піти на Rendez-Vous, продовжуючи свої пригоди. Хоча треба сказати, що

пан Канаї ніколи не проявляв своїх бажань першим. Проте інколи вступав у такі-собі стосунки з жінками, оскільки мав Neugierde (цікавість) та бажання не програти.

Я почав писати для того, щоб описати своє життя до весілля. Я повернувся з Європи восени, коли мені виповнилось 25 років. Одразу після цього моя перша дружина народила сина і померла. А коли мені виповнилось 32, то я одружився з нинішньою своєю дружиною, якій було 27 тоді. От я і вирішив написати про те, що було до 25 років.

Коли він відклав перо на мить, щоб подумати, раптом помітив, що текст переповнений непотрібними уточненнями, випадковими повторами, і виглядає досить безглуздо <...> Доктор Канаї не хотів написати будь-що, що не мало б художньої цінності <...> Не існує пристрасті сексуального бажання без любові, і не може існувати об'єкта, до якого людина не відчуває пристрасті у автобіографічному оповіданні. Навіть доктор Канаї не міг не визнати цього. Він рішуче вирішив відмовитися від своєї сповіді...

Він розмірковував далі:

Чомусь всі вважають мене непристрасним. Проте я вважаю, що це не через те, що я став старшим. Ще з малих літ я дуже добре знав себе, а саме тому пристрасть зникла. І одного дня, я мав dub (посвята), чого, в принципі можна було і не робити. Не треба було того робити. Краще б я не мав dub до весілля. Якщо ще трохи подумати, то все ж таки якщо мати dub до весілля, то краще взагалі не одружуватись. Мабуть, я все ж таки дуже холодна людина.

Припустимо, що заняття dub – це і не зовсім потрібна тобі річ. Проте те, що у мене не має пристрасті – це лише здається. Адже хоча полюса Землі можуть бути вкритими вічними льодами, розбурхане полум'я, яке вирує всередині призводить до виверження вулканів.

Michelangelo колись посварився з другом, той розбив йому носа, і після того він ніколи не закохувався, проте, коли йому виповнилось 60, він познайомився з Vittoria Colonna і закохався у неї. Я не безсилий. Я не Impotent. Всі люди випускають свого тигра пристрасті на волю, стрімко мчать на його спині, а потім

помиляються і летять в ущелину. Я ж приручаю свого тигра. У країні Ракан є така людина Бацудара. Він спить поруч з прирученим тигром, якого бояться діти. Bhadra це дуже розумна людина. А його тигр є символом статевого потягу. Хоч він і контролює тигра, він все рівно страшний і має велику силу.

Пан Канаї подумавши про це, спробував ще раз перечитати, те що написав. Коли ж він дочитав до кінця, вже настав світанок, дощ закінчився. Але його звук ще залишився, він лунав ніби симфонія, краплі інколи падали крізь водопровідну трубу та бились об каміння.

Після того, як ще раз перечитав своє творіння, я подумав, що все ж таки можна, показати його світові. Та все ж таки важко це буде зробити, оскільки я вхожу до вченого світу, який керується принципом Prudery. А чи я зможу дати це почитати своїй дитині? Ну в принципі, чому б і ні. Проте, чи зможу я зрозуміти, що буде відчувати моя дитина, читаючи мою сповідь? А що, якщо дитина стане схожа на тата? Чи погано це чи добре? І цього я теж не знаю. Як у віршах Dehmel написано: «Не підкорюйся йому, не підкорюйся йому», - оце я точно не хочу, щоб моя дитина читала.

Пан Канаї взяв пензлик і написав латинськими літерами:

VITA SEXUALIS

А потім поставив рукопис на полицю.